

In Memoriam Jan Dercks

JAN DERCKS, de moedige, onversaagde en onbaatzuchtige ondergrondse stijder stierf op 3 December 1944 op 34-jarige leeftijd in het gevangenkamp Hamelen bij Hannover.

Bereikte ons op dezelfde dag waarop H.M. de Koningin, de minister president, de radio en de pers uitdrukking gaven aan de dankbaarheid van het gehele Nederlandse volk voor het werk en de offers door de ondergrondse strijders gebracht in den nu volstreden heldhaftigen vrijheidskamp.

Jan Dercks sproot voort uit een rijk Bergen op Zooms koopmansgeslacht en wijdde zich met zijn familie geheel en al aan het bestuur van de omvangrijke zaken van de firma. In 1940 door de overweldiging van ons volk opgeschrikt uit dat altijd bezige, jakkerende en toch rustige bestuur van die handelszaak, welke hem in geldelijke zin een onbezorgd leven waarborgt, wordt hij gegrepen voor het hogere ideaal van de strijd om de vrijheid van Nederland.

Hij schouwt de nood van het Nederlandse volk, in hem bruist het Vaderlandse bloed en hij komt in opstand tegen zoveel onrechtvaardige dwingelandij. Zijn hart klopt van Vaderlandsliefde en trouw aan volk en Oranje. Eerst schuchter, helpend waar hij kan, aanvaardt hij zijn taak in den ongelijken strijd om het heiligste goed der natie, de vrijheid.

Meer en meer pakt en begeestert hem deze taak en na korte tijd laat hij het bestuur van de handelszaak geheel over aan zijn vader, om en neef en zet zijn ganse persoon met de rijke gaven van verstand en hart, welke God hem had toebedeeld, in voor de vrijheidsstrijd. Er is geen werk wat hij niet deed of waarin hij niet op enigerlei wijze de hand had. Hij spioneerde, fotografeerde verdedigingswerken en stellingen, zorgde voor valse papieren en stempels in iedere vorm, voor verspreiding van lectuur, voor het onderbrengen van onderduikers en voor hun levensonderhoud en bezigheden. Hij offerde hiervoor gedurende al die tijd zijn gehele persoonlijk inkomen.

Als men zich afvraagt, waar begon zijn taak en waar eindigde die, die taak volbracht in een lange, overvolle en drukbezette dag, dan weet men het niet. Zulk een grote hoeveelheid werk heeft hij in ons aller belang verzet. Meermalen woos ik hem op het grote gevaar dat hij liep omdat hij teveel werk op zich nam, waardoor hij met een te groot aantal personen in verbinding kwam, wat onherroepelijk moest leiden tot zijn ontdekking indien er ergens een fout of een lek ontstond. Onveranderlijk was zijn antwoord dat de Vaderlandse strijd het levensoffer waard was.

Wanneer ik dit nu na zijn verscheiden, nog eens rustig overweeg, dan pas dringt tot mij door, welk een grote figuur deze eenvoudige jonge Bergenaar eigenlijk was. Hij had geen betere positie, niet meer geld of enig ander persoonlijk belang bij deze strijd te verwachten. Hij had niet anders dan te verliezen en toch . . . hij deed het.

In de middag van 21 Juli 1943, toen de regen bij stromen uit de hemel viel, was hij een der eersten van een grote groep West-Brabanders en Zeeuwen, die door de S. D. gearresteerd werd. In die lange eenzame en troosteloze uren in een duistere gevangencel te Haren (bij Oisterwijk) bracht hij maanden door, zonder zelfs gelucht te worden en toch behield hij zijn opgewektheid.

Na verloop van bijna een jaar wordt het doodvonnis tegen hem uitgesproken. De brief waarin hij dit aan zijn ouders meedeelt, bevat geen enkele klacht over dit harde vonnis, geen zweem van spijt dat hij zijn leven moet laten, maar is enkel een bede om vergeffenis voor het leed dat hij zijn bejaarde ouders aandoet.

Om een of andere onbekende reden is dit vonnis niet voltrokken en in een martelend afwachten verging de tijd. Het is dit wachten, wat erger is dan de gang naar de executieplaats zelf, dat Jan gesloopt moet hebben en waarvan het einde op 3 December 1944 kwam, toen de dood zijn prachtige ziel scheidde van zijn lichaam en God hem ongetwijfeld opnam in het heil der uitverkorenen.

Ware Jan Dercks teruggekomen hij zou zich ongetwijfeld niet hebben laten voorstaan op zijn vele ondergrondse werk, daar iedere hoovaardij hem vreemd was en na korte tijd zou vergeten zijn geworden wat hij deed voor Vaderland en bevolking.

Maar nu hij de dood vond voor de Nederlandse zaak, zullen wij zijn naam doen beitelten in het onverwoestbaar materiaal, waarvan het Bergse monument gemaakt zal worden, wat wij gaan oprichten ter ere van hen die vielen in de vrijheidsstrijd.

Nu behoort Jan tot degenen wier naam onsterfelijk zal voortleven. Hij zal door het verre nageslacht gekend worden als een der edelste Bergse

Zie vervolg pag. 2.